

Évközi 21. vasárnap

Iz 66,18–20

„Gyűjtsetek össze minden népet”

Íme, eljövök, hogy összegyűjtsek minden népet és nyelvet. Eljönnek majd és meglátják dicsőségemet. Jelet adok nekik; és azok közül, akik megszabadultak, elküldök néhányat a nemzetekhez: Tarsis, Put, Lud, Mosek, Ros, Tubál és Javán népéhez; aztán a távoli szigetekre, azokhoz, akik soha nem is hallottak rólam, és nem látták dicsőségemet. És hirdetni fogják dicsőségemet a nemzetek között. Visszahozzák majd minden testvéreket ajándékkul az Úrnak a nemzetek közül; lovakon, kocsikon, hordályakon, öszvéreken és tevéken hozzák majd őket szent hegyemre, Jeruzsálembe – mondja az Úr. Úgy, ahogy Izrael fiai hozzák az áldozati ajándékot tiszta edényekben az Úr templomába.

Izajás próféta könyvét J. C. Döderlein kezdte részekre osztani azzal az állítással, hogy a 40–66 fejezetek 150 évvel később íródtak, és ezt Deutero-Izajásnak nevezték. 1892-ben Duhm erről még leválasztotta az 56–66 fejezeteket és Tritó-Izajásnak nevezte. 1926 után ezt a szétválasztást a katolikus biblikusok is elfogadták. A könyvet az Izajás nevéhez fűződő teológiai iskola szerzői alkották és vigasztaló próféciónak szánták. E szövegek történeti háttére más, mint a korábbiaknak. A címzetek nem Jeruzsálem lakói, és úgy tűnik, már talán a babiloni fogságon is túl van a szerző.

A jelen szöveg a könyv zárlatában, a legutolsó fejezetben található. Különlegességét az adja, hogy abban az időben született, amikor megkezdődött Izrael bezárkózása a nemzeti hagyományba. A papság arisztokratikus zárt kaszttá vált, a diaszpórában élőket és az idegeneket lenézték. Ekkor születik meg ez a feltűnően nyílt szöveg. Nemcsak a pogányok megtéréséről beszél – mint Jónás könyve, amelyben a próféta a pogány Ninive lakóit téríti meg –, hanem a Jeruzsálembe érkező zarándokokról is. Ugyanakkor a papság is új tagokkal bővül.

A szövegben szereplő helységnevet, Tarsist (Ter 10,4), egy földközi-tengeri várossal (Karthágóval) azonosítja a Septuaginta és a Vulgata, illetve a szicíliai Tartarossal lehet azonos. Valahol nyugaton lehetnek, mert onnan csak nagy hajóval tudtak jönni (Zsolt 71,10). Put és Lud talán egyiptomi népek a Vörös-tenger vidékéről (Ter 10,6; Jer 41,9; Ez 30,5). Mosek, Ros, Tubál a Fekete-tenger vidéke lenne (Ez 38,2.39,1), Javán

feltehetően Görögország a Jón-tenger vidéke (Ter 10,24; Ez 27,13), de tágabb értelemben egész Görögországot jelenti (Zak 9,13; Dán 8,21 stb.).

A felsorolt helységnevek annak illusztrálására szolgálnak, hogy távoli vidékekről érkeznek népek Jeruzsálembe. A fő kérdés, hogy ezek a diaszpóra zsidóságból érkeznek vagy a pogány népek közül. Igen valószínű, hogy az utóbbiról lenne szó. Ez viszont azt jelenti, hogy egy „világmisszióról” beszél a szerző. Ezek a pogányok hozzák vissza a zsidókat ajándékkal Jeruzsálembe, mint valami áldozati ajándékot. Nem világos, hogy a papok és a leviták szintén a pogányok közül kerülnek-e ki, de a szöveg szerkezetéből kiindulva úgy tűnik, hogy az univerzális papságot szorgalmazza a szöveg, amely igencsak megragadta a keresztény magyarázók figyelmét.

Komoly okunk van feltételezni, hogy amikor Pál a római levélben saját missziójáról beszél: *„Krisztus Jézus szolgálja legyenek a nemzetek között, és Isten evangéliumának szent szolgálatát végezze, és így a nemzetek kedves és a Szentlélek által megszentelt áldozattá legyenek”* (15,16), akkor ennek a Tritó-Izajás-szövegnek a keresztény értelmezését adja. Pál pogánymissziós tevékenysége ugyanis egyezik a próféta által vizionált jövővel, vagyis a zsidóság nyitásával a pogányok felé. A prófétai szöveg akkor keletkezett, amikor a vallási intézmények inkább bezárkózó tendenciát mutattak. A papság által vezérelt zsidóság elkülönült, a próféták által hirdetett misszió pedig kitárult a pogányok felé.

Minden vallási közösség és minden vallásos ember életében megfigyelhető az elzárkózás a külső veszély és a belső bizonytalanság idején. Amikor úgy érzi, hogy vallási identitását veszély fenyegeti, hogy nem eléggé biztos abban, amiben hisz, akkor elzárkózik a másként gondolkodók elől. Amikor a vallási üzenet öröme és biztonsága teljes egészében átjárja, akkor ennek örömét mindenki vel meg akarja osztani és kitárulkozik. Különös, hogy a zsidóság éppen Pál működése előtt foglalkozott prozelitizmussal, vagyis a zsidóságba térítette a pogányokat. Elképzelhető, hogy megtérése előtt Pál is ezt művelte a zsidó diaszpórában. Megtérése után viszont Jézus örömhírével fordult a pogányok felé. A Kr. u. 70-es katasztrófa, a jeruzsálemi templom lerombolása után pedig a zsidóság végérvényesen bezárkózott, és a keresztény egyházat az egyik legnagyobb ellenségének tekintette mind a mai napig. Így a népek összegyűjtésének a feladata – a misszió – a keresztény egyházra maradt.